

toim. Sirkka-Liisa Oikari

Aunen kirja

Nuoren karjalaistytön päiväkirja

Aunen kirja

Toimittanut Sirkka- Liisa Oikari

AUNEN KIRJA

Karjalaistytön päiväkirja vuosilta 1937-48

©Sirkka-Liisa Oikari 2011

Valmistaja: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa

Kustantaja: Books on Demand GmbH, Helsinki, Suomi

ISBN: 978-952-498-509-3

Saatesanat

Tätini Aune Saarisen os. Moilasen kuoltua kevättalvella 1992 hänen jäämistöstään löytyi pieni sininen matkalaukku, jonka sisältä löytyi aarre, 33 pientä ruutuvihkoa täynnä tiukkaa tekstiä: Aunen päiväkirja vuosilta 1937-1948. Tätini oli ajan tavan mukaan alkanut salaa pitää päiväkirjaa, joka oli kuin ihmeen kaupalla säilynyt tallessa evakkoreissut ja elämän mutkaiset polut.

Aunen sisaret olivat tuolloin jo iäkkäitä eivätkä pystyneet lukemaan vihkojen osin vaikealukuista tekstiä. Lähinnä heidän käyttöönsä luin päiväkirjan nauhalle kuudentoista tunnin verran. Vihkoja on sittemmin luettu ja kuunneltu ahkerasti pääosin suvun piirissä. Vaikuttavimmillaan ne ovat suoraan vihkoista luettuna. Koko ajan on mielissä elänyt ajatus, että päiväkirja on niin ainutkertainen aikalaistodistus Suomen historian kohtalon hetkistä ruohonjuuritasolta, nuoren tytön näkökulmasta, että se ansaitsisi laajemmankin lukijakunnan. Tuon aikakauden johtajien analyysseja ja muistiinpanoja sekä varsinaisia sotakuvauksia on kyllä ollut kiitettävästi tarjolla.

Hyvä lukija, saat nyt kulkea Aunen mukana karjalaisen maalaiskylän, Sortavalan Uudenkylän arjessa ja juhlassa 30-luvun lopulla, järkytyn talvisodan syttymisestä, Sortavalan pommituksista ja kirkon tuhosta. Kahlaat hänen kintereillään lumessa pakotaipaleella lehmiä ajaen, suret evakkona Limingassa välirauhan aikana. Palaat riemukkaasti Karjalaan, kuljet iloisen Sortavalan kaduilla ja houkutuksissa, koet katkeran lopullisen lähdön ja uuden kodin vaivalloisen etsinnän. Näet, kuinka vahva voima hyvä ja rakastava perhe on. Aune sai aina palata kotiin, jos maailma ahdisti. Siskot, veli ja vanhemmat muodostivat tiiviin jäseniään kannattelevan verkoston.

Aunen tarina imaisee sinut mukaansa ehdoitta. Teksti ei ole kirjallisesti arvokasta eikä verrattavissa esim. Anne Frankin päiväkirjoihin. Se on kirjoitettua puhetta: välimerkitys on mitä sattuu, oikeinkirjoitus, isot kirjaimet ja yhdyssanat horjahtelevat, toistoa, murretta ja mielisanoja on yltä kyllin. Mitään ei ole muuteltu eikä korjailtu. Pilkuntarkka oikeakielisyys on kuitenkin sivuseikka: kun Aunen

rytmiin tottuu, lukeminen ei ole vaikeaa. Lue niin kuin kuuntelisit puhetta. Anna mennä, älä välitä pienistä.

Tapahtumien vyöry voi ihmetyttää sinua. Aune oli aikakautensa tuote, sodan lapsi. Epävarmoina aikoina nuorekin elämä oli rauhatonta, epävakaata. Aunen käyttäytymistä ei voida mitata rauhan ajan mittareilla. Hän on omaperäinen, teeskentelemätön luonnonlapsi, rakastava ja rakkautta etsivä.

Aune antaa meille Karjalan takaisin. Otetaan lahja vastaan.

Juupajoella 25.02.2011

Sirkka-Liisa Oikari os Vesti, Aino Moilasen tytär

Lapsuus aikaa.

Muistiinpanoja 1937 tammik 1 p:stä

Olen kohta 13 vuotias. Vähän muistiinpanoja vuosilta 1936 ja 1937. Joululahjaksi sain jouluna leninkikankaan ja siihen napit, housut, joululehden "Joulukynttilät", rukkaset ja tikkukaramellejä. Uuden vuoden päivä oli perjantaina tammik. 1 pv 1937. Sinä pyhänä kävi iltapäivästä muutamia vieraita.

Ensimmäiset rivit oli kirjoitettu. Kaunokirjoituksella joka toiselle riville. Pisteet ja pilkut olivat huolellisesti oikeilla paikoillaan, lainausmerkkejä oli koulussa opetettu liiankin kanssa. Kappalejako ei ole ollenkaan. Elvi oli kertonut, että hän pitää päiväkirjaa ja että kaikki tytöt pitävät päiväkirjaa. Viimeksi kaupassa käydessään Aune oli äkännyt alimmalla hyllyllä varaston oven pielessä kasan sinisiä pieniä vihkoja ja päättänyt siinä samassa ostaa yhden. Ja nyt se oli aloitettu. Päiväkirja! Helpoltahan tuo tuntui. Joka päivä voisi kirjoittaa jotain, jotain tärkeää.

Vähän muistelen vielä viime vuoden tapahtumia. Enni ja Hannes menivät kihloihin 17 pv:änä joulukuuta. Silloin he kävivät valokuvassakin. Ennille ostettiin sormus, kello, musta silkkileninki ja kaulaliina. Uuden vuoden perästä. Oli lauantai se kului arkisissa touhuissa. Sitten on sunnuntai se on hyvin hiljainen pyhä. Veikko meni Pekkoseen käymään. Maanantai riputteli vähän lunta mutta kohta se sulaa pois. Uuden vuoden päivänä ei ollut yhtään lunta. Nyt on tiistai kolkko ja tuulinen päivä. Loppiaisenä menin isän ja äidin kansa Nuikkaan. Elvi ja Aini olivat kotona niiden kanssa minä leikin ja sitten kävimme Rädyn Villessä Einin luona. Siellä kuuntelimme radiota. Me olimme yötä Nuikassa. Vasta torstaina tulimme kotiin. Oli satanut lunta ja maa oli kova. Perjantai 8 pv. tammikuuta satoi lisää lunta iltasilla olikin kova pakkanen. Nyt on lauantai isä ja Ida menivät kaupunkiin hevosella "Vapulla". Tänään on Veikon nimipäivät. Muuten nyt on kova pakkanen. Sunnuntai Ida ja Enni menivät Hilmaan ja Olliin vieraiksi. Aili kävi Väinö Tietäväisen kanssa meillä. Minä kävin Avokedossa pyhäkoulussa. Nyt on maanantai 11 pv. tamk. Tänään alkoi meillä koulu. Yksi oppilaista oli mennyt kauemmaksi. Tämä viikko on vierähtänyt minulta niin etten ole joutunut kirjoittamaan edes rakkaaseen päiväkirjaanikaan. Se on vaan kulunut

tavallisissa koulupuuhissa. Eilen 16 tammik. ostivat Aili ja Väinö kihlat ja kävivät pappilassa. Nyt on sunnuntai 17 pv. tammik. minä kävin Ennin, isän ja Veikon kanssa hevosella kirkossa. Me kuulumme kun Ailia kuulutettiin ensimmäisen kerran. Nyt on taas sunnuntai tänään kuulutettiin Ailia toisen kerran. Minä kävin äidin kanssa Uudenkylän Moilasessa pyhäkoulussa. Sieltä me sitten mentiin koululle selitykseen oli rovasti Hulkkonen saarnaa-massa. Viime viikko kului myös tavallisessa koulunkäynnissä. Perjantaina kävi terveys sisar koululla. Sain 10 puhtaudessa. Nyt on terveys sisarena Toini Soini.

Nyt on taas perjantai. Tammikuun 29 päivä. Tämä viikko oli minun järjestys viikkoni. Meitä oli viisi järjestäjää. Aino Moilanen, Vieno Hyvärinen, Martta Moilanen, Helmi Avoketo ja minä. Huomenna joka on Lauantai on meillä lupa. Nyt on kulunut jo kolme viikkoa kun en ole kirjoittanut tähän muistiinpanovihkooni. Mutta ei ole tämän kolmen viikon aikana tapahtunut oikein mitään erikoista. Tietäväisen Taneli kuoli 12 helmik. perjantaina. Väinö tuli meille seuraavana sunnuntaina 14 pv p:nä helmik. Sitten menivät Enni ja Hannes ja Väinö ja Aili Pekka setään käymään. Viime sunnuntaina 21 pv helmik. haudattiin Taneli. Isä, Äiti ja Aili olivat hautajaisissa. Sitten maanantaina oli minulla lupa.

Viime sunnuntaina 28 pv helmik. Ailin läksiäiset. Meillä oli paljon ihmisiä. Aililla oli kaunis huntu päässä. Kirkossa vihittiin klo 3 ip. Enni, Ida, Hilja menivät pariloineen Tietäväiseen häihin. Aili sai täällä paljon lahjoja ja siellä yhtä paljon. Nyt on maanantai 1 pv maalisk. Enni tuli häistä pois ja Hilja. Mutta Ida jäi sinne vielä olemaan. Tiistai 2 pv maalisk. oli koulussa tavan mukaan. Nyt on keskiviikko 3 pv. maalisk. olen juuri lähdössä kouluun. Tänä päivänä on käsitöitä 3 tuntia. Minä teen käsitöinä mustia lapasia. Torstai 4 pv. maalisk. Alkoi meille hiihtoloma. Perjantai 5 pv maalisk. oli kaunis aurinkoinen päivä. Vieno Hyvärinen kävi meillä laskimme mäkeä ja hiihtelimme yhdessä.

Talvisota harjoitukset. Lauantai 6 pv maalisk. tuli paljon sotamiehiä meidän metsään. Tuli niin paljon että toinen hevosrivinpää oli meidän metsässä ja toinen pää tuli tuolla aukealla. Lauantai iltana kävi paljon sotamiehiä meillä. Niillä oli sellaiset housut että muuten punaset mutta saumat keltaiset. Meidän metsässä oli noin 300 miestä ja hevosta yhtä paljon. Kolme miestä oli meillä yötä. Sunnuntaina oli sellainen vilinä meillä tuvassakin

kävi ainakin 100 miestä. Metsässä oli noin 20 telttaa harmaasta kankaasta. Minä kävin niitä katsomassa. Meille tuotiin 3 sairasta miestä yöksi. Niihin teltoihin sopi 20 miestä sisään. Maanantai 8 pv maalisk. iltapäivästä tuli noita valkopukuisia miehiä taas yhtä paljon kuin toisiakin. Meille tuotiin taas 3 sairasta miestä yöksi. Ja kymmenen lottaa oli yötä. Tiistaina menivät kaikki pois mutta Otsoisissa Pekka-setän luona oli täysi sota. Nyt on keski-
viikko 10 pv maalisk. oli rauhallisempi päivä. Torstaina oli alkanut minulle koulu mutta kun menimme koululle oli siellä paljon sotamiehiä. Opettaja käski pois. Viime yönä oli 17 miestä meillä yötä. Nyt on perjantai. 12 pv. maalisk. Olen lähdössä kouluun juuri. Tänä aamuna klo 6 aikaan menivät kaikki ne miehet pois kaupunkiin päin hevosineen ja hiihtoratsain. Taas mennä hurasti viikko pikku hiljalleen ei enää ole mitään sodan jälkiä. Nyt on Marian ilm.p. ja lauantai 20 pv maalisk kävimme Tammisen Juhanaassa pyhäkoulussa kaikki suksilla. Aili ja Väinö Tietäväinen tuli meille käymään hevosella.

Nyt on Palmusunnuntai 21 pv maalisk. Minä virvoin kaikki meidän perheen jäsenet. Nyt on aurinko paistaa heloittanut kaiken päivää. Keskiviikkona 24 pv maalisk antoi opettaja meille lainakirjoja pääsiäislomaksi. Torstaina 25 alkoi pääsiäisloma. Pitkänä perjantaina en käynyt missään. Ensimmäisenä pääsiäispäivänä minä menin äidin kanssa aamujunassa kirkkoon 28 pv maalisk kuulumme kun Hiljaa kuulutettiin viimeisen kerran. Sieltä minä menin Tietäväisen Hiljan ja Hilman kanssa Lahdenkylälle Ailin luokse. Sieltä tulin vasta tiistaina pois Aili saattoi hevosella asemalle. Sieltä tulin junalla yksin kotiin. Nyt on maanantai aamu 12 huhtik. on jo sulanut paljon lunta maasta ja aurinko paistaa lämpimästi aamusta iltaan. Taas viikko vierähti niin sukkelasti etten ole joutanut kirjoittamaankaan.

On lauantai huhtik 17 pv Tänä päivänä klo 2 vihittiin Hilja ja Antton Lindholm. Rovasti Hulkkonen vihki heidät pappilassa. Hilja meni nyt Hämeeseen elämään. Sunnuntai on kaunis ja auringoinen ilma 18 pv huhtik. Meillä on pyhäkoulu tänä päivänä. Nyt on maanantaipäivä 19 pv. huhtik. minulla on tänä päivänä lupa. Tiistaina menin kouluun tavan mukaan. Minun järjestys viikkoni on nyt meitä on viisi järjestäjää. Nyt on 29 pv huhtik. tänä päivänä teimme riimuliekun Veikon kanssa.

Nyt on 10 pv. toukok. Joka talossa pannaan jo toukoja maahan. Minä panin tänä iltana kukat maahan Ennin, Idan ja Veikon kanssa. Viime pyhänä 9 pv toukok. oli meillä pyhäkoulu pidettiin ulkona. Sitten äiti ja Isä menivät kou-

lulle äitienpäiville. Ida oli siellä tarjoiliana. Lauantaina 15 pv:nä toukok. kävivät Enni ja Hannes pappilassa. Äiti ja isä olivat Enniä lupaamassa. Ennille osti Hannes jo kaikki vihintävaatteet hunnun, valkoisen leningin, valkoiset kengät ja sukat ja toisen sormuksen. Sunnuntaina 16 pv toukok. kuulutettiin Enniä ensimmäisen kerran. Torstaina 20 pv:nä toukok. Olimme me kaikki neljäsluokkalaiset koristamassa koulua tutkintoa varten. Meille annettiin Raamatut kotiin aivan omiksi muistoksi kansakoulusta. Perjantaina 21 pv toukok. oli meillä kansakoululla tutkinto. Minäkin sain päästötodistuksen. Sitten seuraavana päivänä siis Lauantaina kävimme me neljäsluokkalaiset valokuvassa. Meitä oli kymmenen 6 tyttöä ja 4 poikaa. Taas on viikot vierineet on jo kesäkuu. Eilen sunnuntaina 6 pv:nä kesäkuuta vihittiin Enni ja Hannes Rovasti Hulkkonen vihki heidät. Minä ja Veikko menimme sunnuntaina aamujunassa kirkkoon. Jumalanpalveluksen jälkeen vihittiin heidät. Sitten tulimme linja-autossa kotiin 2 ½ aikaan. Laivarannassa oli Suomen tivoli minä näin ensi kerran kun karuselli pyöri. Perjantaina 1 pv. kesäk. olivat siskoni Ennin läksiäiset. Meillä oli hyvin paljon ihmisiä kaikki siskoni oli myös. Hyvärisessä siellä Kuokkaniemellä olivat häät. Nyt on kesäkuun viimeinen siis 30 pv olen uinut jo parikymmentä kertaa.

Touhua Kiviojalla riitti, kolmet häät neljän kuukauden sisällä. Ajan tavan mukaan morsiamen kodissa vietettiin läksiäiset, sulhasen kotona häät. Juhlat olivat siis monipäiväiset, ativointi vielä jälkilämmittelynä. Tuolloin annettiin tyttarelle vielä lähtiäisenä lehmä tai jokin muu kotieläin, talon vaurauden mukaan.

Nyt on heinäkuu, heleät päivät aholla makeat marjat. Heinää tehdään kovasti kohta on kaikki heinät tehty. Nyt on jo 16 pv. heinäk. Nyt on olleet hyvin kuumat päivät Pekka setäläiset olivat täällä nurmellaan heinällä ja jo menivät poisikin. Nyt on 17 päivä heinäk äiti ja isä menivät Hiljan luokse Pälksaareen. Nyt on taas aika vierähtänyt. Nyt on 28 pv heinäk. Keskiviikko siis tänä päivänä on minun syntymäpäiväni täytän 13 v.tta. Meillä kävivät kerhoneuvoja Edit Pelkonen ja konsulentti Yrjö A. Räsänen kerhomaatani katsomassa. Viime viikon perjantaina siis 23 pv. heinäk. syntyi Ailille Tietäväisessä pikku poika. Perjantaina 13 pv. elokuuta oli meillä säilykekurssit kerholaisilla. Syyskuu on jo vierähtämäisillään loppuu, on ollut kauneita

auringoisia päiviä ja myöskin syksyn synkkiä päiviä perunat on jo kaivettu on myöskin otettu muita juurikasveja maasta. Omenat on myös otettu kaikki pois puista. Siskoni Aili, Hilja ja Enni ovat käyneet miehineen meillä. Ailin poikakin on ristitty. Nimi on Kauko Kalevi Tietäväinen. Nyt on jo lokakuu. Jatkokurssit alkoivat minulle 5 pv. lokak. Opettaja Elli Kuorikoski antoi meille yksityisen valokuvansa. Perjantaina 15 pv. lokak. menin minä isän ja äidin kanssa kaupunkiin. Sieltä minä menin äidin kanssa jalkaisin Tietäväiseen Lempin ja Matin häihin. Iltaisilla menivät kaikki Tietäväiset katsomaan vihkimistä. Minä jäin äidin kanssa katsomaan pikku Kaukoa ja eräs muu emäntä. Sitten yöllä ne tulivat kaikki sieltä pois käytyään ensin Helylän valkoisella hovilla. Koko yö meni valvoessa kun ne vieraat söivät ja joivat. Vasta aamusilla 5 aikaan käytiin kaikki lavereihin nukkumaan. 7 asti nukuttiin. Sitten siinä ramaffooni lauloi koko aamun ja tanssittiin. Äiti lähti 9 laivassa kotiin ja kirkkoon myös. Minä tulin Ailin kanssa vasta maanantaina 18 pv:nä lokak. laivassa. "Janaslahti" nimisessä. Sitten menimme siitä linja-autolla kotiin. Aili tuli Kaukon kanssa ativoihin viikkaudeksi. Enni oli tullut jo pyhänä hän tuli Hanneksen kanssa. Hän tuli kahdeksi viikoksi. Nyt ovat jo ativot menneet. Kumpikin veivät lehmän. Aili "Vilkkaan". Enni "Kaunon".

Nyt ovat marraskuun koleat päivät. Aino on Kuljakon myymälän hoitaja. Ida on siellä hänen kanssaan. Isä kävi siellä. Perjantaina 7 pv. marraskuuta oli Vieno Hyvärinen meillä yötä. Marraskuun loppupäivinä menin minä Ainon mukana Kuljakkoon siellä minä olin kaksi viikkoa sitten minä tulin virtaviivalla sieltä pois eräänä lauantai iltana jouluk. alkupäivinä. Sitten olin Annin luona yötä ja seuraavana päivänä joka oli sunnuntai tulin linja-autolla maantien haaraan. Hämmäläisen Jenny ja Jaakko sedän Aino olivat meillä. Joulukuu se meni tavallisissa arkihommissa. Jouluaattona tulivat Enni ja Hannes ja Aili, Väinö ja Kauko. Jouluaattoiltana kävi joulupukkikin minulle se toi sukat, esiliinan suuren suklaalevyn ja päärynän.

Nyt on jo vuosi 1938 loppumassa sillä on jo marraskuun 16 pv. Marraskuun 11 pv syntyi Ennille pieni tyttö. Aililla on myös jo toinen poika Pentti Olavi joka syntyi elokuussa. Myöskin Hiljalla poika Pertti Juhani joka syntyi jo helmikuussa. Ailille syntyi kolmas poika 1940 Ennille poika 2 pv heinäk. 1940 Nimi Arvo Johannes minä olen kummi.

Tervehdys

*Muistoissani usein kuljen,
yli metsäin järvien,
silloin liidän linnun lailla,
kehtoon lapsuusaikojen.*

*Näen siellä koulun armaan
puistot, pihapolutkin,
joita peittää ruoho harmaa, ,
vielä varhaiskeväinen.*

*Näen vielä Laatokkamme,
loiskiessa laineiden,
joen Kielänkin, varmaan,
ystäväns viel tuntien.*

*Siellä kuljen muistoissani,
kera koulutoverein,
kanssanne nyt yhä vielä
koulutietä astuen.*

*Tapaan myöskin opettajat,
jotka meitä neuvoivat - -
hellien ja opastellen
elontielle johtivat.*

*Siellä näen koulun isän,
opettaja Härkösen,
vaikka tuoni hänet korjas
yhä keskellämme on.*

*Vaikka kaiken sota veikin,
poltti, kaiken otti pois,
muistoistamme niit ei meiltä
koskaan mikään ryöstää vois.*

*Nyt kun kaukan toisistamme
eripuolill' kuljetaan - -
sitoo meidät toisihimme
sidelapsuus-Karjalaan.*

Helsingissä 16/5-46 Entinen opp. A.S.

(runo liimattu myöh. vihon takakanteen, samaten lisäilty sisarten lasten syntymäaikoja, toim.huom.)

*Muistelmia Suomen sotavoimien suurilta talvisotaharjoituksilta v.1937.
Leikkisota.*

Aune puristi Veikkaa tiukasti kädestä. Lapset seisoivat tien poskessa kodin kohdalla. Metsästä purkautui miehiä rivissä hiihtäen pellon laitaa koululle päin. Koskaan eivät lapset olleet nähneet Uudessakylässä tällaista outojen ihmisten määrää. Uudet, eilen viritetyt puhelinlangat kiiltelivät ja humisivat pään päällä. Miesten virta jatkui.

Maaliskuun 5.päivä tuli kuusi sotamiestä, jotka laittoivat uudet puhelinlangat. Lauantaina 6. maaliskuuta, kun tulin kotiin alkoi tulla tuolta kaupungista päin sotamiehiä hiihtoratsain. Vähän ajan kuluttua tuli aivan mustana jonona tuolla aukealla sotamiehiä hiihtäen, ratsastaen ja hiihtoratsain. Ne menivät kaikki meidän metsään. Aivan lähelle. Toinen hevosrivinpää oli jo meidän metsässä ja toinen tuli Kettusen luona. Sellaista jonoa tuli pari kolme. Minä ja Veikko olimme tien laidassa katsomassa. Niiden jälkeen tuli heinäkuormia ja kenttäkeittiöitä.

Lapset juoksivat vimmatusti kotiin huopatöppöset vilkkuen.

’Äiti, äiti, meidän metsässä on sota.’

’Se on vain leikkisota, ei sitä tarvitse pelätä. Ottakaa voileipää ja menkää suksilla katsomaan mitä siellä tapahtuu.’

Sinne metsään ne pystyttivät telttansa. Ne teltat olivat harmaasta paksusta kankaasta. Niissä oli mustat rautaiset savupiiput. Kaikkiaan he pystyttivät noin 20 telttaa. Yhteen telttaan sopi 20 miestä nukkumaan. Lauantai iltana hämärissä tuli vielä muutamia joukkoja ne majoittuivat Kangasmäen metsään. Lauantaina koko illan kävi meillä kirnu piimän ostajia. Ainakin puolet niistä sotilaista. Sitten tuli ratsumestari Paavola pyrkimään yöksi. Vielä tuli kaksi muuta sotamiestä erotuomari Eenokki Lehtonen ja Martti Haanpää. Ne otettiin kaikki yöksi. Punaiset leiritulet paloivat koko yön. Pimeällä tuli muutamia sotamiehiä ostamaan meiltä kaikki olet ja kuusia kaatoivat he ja ottivat havut allensa teltoihin joissa makasivat.

Aune oli utelias ja tiedonhaluinen tyttö. Hän istui korvat hörössä kuuntele-massa aikuisten juttuja. Juho isä ja Maria äiti olivat lempeitä ihmisiä. Heidän kodissaan lapsia ei sysitty syrjemmälle. ’Menkääpäs siitä, ei nämä ole lasten juttuja’.

Näihin talvisotaharjoituksiin otti osaa 20 000 miestä. Niitä oli ’keltaisia’ ja ’valkoisia’. Lahdenpohjan puolella olivat valkoiset ja täällä Sortavalan puolella keltaiset. Täällä meidän metsässä oli noin 400 sotamiestä. Ne olivat keltaisia. Niillä oli punaiset housut mutta saumat keltaiset. Ja hatussa keltainen tilkku. Hevosia oli yhtä paljon kuin miehiäkin. Hevoset olivat puissa kiinni vierekkäin. Sunnuntaina kävi meillä koko päivän kahvinjuojia.

Melkein kaikki ne miehet jotka olivat tuolla metsässä. Aina lakkaamatta sai keittää kahvia aamusta iltaan ja leikata pullaa. Meille olikin jäänyt paljon vehnäsrinkeleitä Ailin läksiäisistä. Sunnuntai päivänä kävin minä hiihtelemässä tuolla metsässä ja katsomassa telttoja. Minä kävin useassa teltassakin. Siellä miehet makasivat lattialla olkiloissa. Tuolla metsässä hiihteli aika paljon muitakin miehiä katselemassa niitä telttoja ja sotamiehiäkin. Sitten pyhäiltäna meille tuotiin 3 sairasta miestä yöksi ja lääkäri niiden kanssa. Sairaiden sukunimet olivat Karhu, Tikka, Leikas. Lääkäri antoi niille lääkkeitä ja sitten ne kävivät nukkumaan ja me toiset kävimme myös.

Maanantaina 8.pv maalisk. kävi myöskin paljon kahvin juojia. Iltapäivästä tuli noita suojeluskuntalaisia valkeissa lumipuvuissaan yhtä paljon kuin toisiakin. Ne olivat kaikki hiihtämällä. Kenttäkeittiöt tuli perästä. Ne tulivat illan hämärtäissä että ei olisi nähnytkaan pitkää valkoista jonoa. Suojeluskuntalaiset kysyivät 10 lottaa yöksi. Ainakin noin 10 suojeluskuntalaista oli myöskin tuvassa ja saunassa yötä. Taas tuotiin 3 sairasta miestä. Yksi oli hyvin nuori suojeluskuntalainen. Lääkärit lääkitsivät ne ja ne kävivät nukkumaan lattialle. Vielä tuli yksi jolta olivat jalat paleltuneet ja se sidotti ne. Yöllä tuotiin vielä yksi jolta oli keuhkot ja sydän revähtäneet hiihtäissä. Sitä lähdettiin viemään Viipuriin sairaalaan. Meidän joella oli vähän aikaa sinä tiistain vastaisena yönä kenttäkeittiö. Aamupuolella lähtivät ne lumipukuiset suojeluskuntalaiset pois. Ja lotat lähtivät myös.. Meillä oli sinä yönä sairaiden hevosten komppania. Rappusilla liehui lippu ja portilla oli monta lippua liehumassa. Metsässä oli monta kenttä keittiötä niissä keitettiin sotilaille ruokaa, niillä oli myös hyvin kovaa leipää minäkin sain sitä maistella kun ne jättivät meille. Myöskin oli niillä läkkipurkeissa kystä lihaa, yksi jätti kaksi täyttä laatikkoa meille se oli hyvin hyvää. Eerikson yksi vääpeli antoi meille kaikille appelsiinin. Tiistaina menivät kaikki pois meidän metsästä ja Kangasmäen metsästä paitsi yksi telttakunta ja niiden hevoset jäivät varusväeksi. Ne menivät kaikki Otsoisiin siellä oli Pekko-sedän luona vasta sota kahden puolen järven oli ammuttu niitä puu kuulia tykeillä, konekivääreillä ja kivääreillä.

Tykit olivat niin raskaat että neljä hevosta veti niitä. Järven kummatkin puolet olivat olleet yhtenä tulimerenä. Pekko-sedän tuvassa oli ollut kenttäpuhelinkin. Tämä oli vain leikki sotaa.

Myöhemmin Aune lisäsi viereen kommentin.

(En arvannut tätä kirjottaessa että vielä nähdään tosi sota. Jossa miehiä kaatuu. Kait näistäkin miehistä moni kaatui ja haavottui.)

Pari vuotta kului. Aune täytti 13 vuotta, kerkesipä viettää 14 vuotispäivänsäkin. Suuressa katraassa syntymäpäiviä ei huomioitu suurimuotoisesti, mutta aina ne kuitenkin muistettiin ja pieniä lahjoja annettiin. Vuosi 39 oli onnellinen vuosi, kuten kaikki vuodet Aunen tähänastisessa elämässä. Vuoden lopulla kaikki muuttui. Suuremmat syntymäpäivät olivat tulossa.

Tosi sota.

Suomen sota 1939

Nyt ei olekaan mitään leikkiä tämä elämä sillä nyt on sota. Nyt on kyllä jo joulukuun 17 pv pyhä. Koko syksy oli ensin jännityksen aikaa sillä pelättiin että sota tulee. Kaikki nuoret miehet kerättiin joka talosta ja vietiin 'sinne jonnekkii' eli rajalle mikä minnekin päin joutui. Tämä riitillinen aika alkoi jo lokakuussa alkupäivinä.

Lokakuussa tuli moneen taloon sana että hevonen on vietävä kaupunkiin sota tarkoitukseen. Piti ottaa heinää mukaan ja ämpäri. Meiltä ei hevosta otettu. Kaikki tuttavat nuoret miehet lähitienoilta vietii myös. Meidän Idakin käskettii lotaksi. Vietiin hänet Vaaherjoelle Juho Kaivomurmen taloon. Minä saatoin hänet Tuokslahden asemalle.

Nyt on 21 pv jouluk. Venäläiset pitävät Dolinin (po.Stalinin toim.) syntymäpäivää Olivat luvanneet antaa Suomen Dolinille lahjaksi. Se tuuma meni heiltä myttyyn. Vihollinen on jo vierailut Sortavalassakin eilen. Pommittanut asemaa ja saanut 1 talon palamaan. Niillä oli ollut 9 konetta jotka kiertelivät ympäri seutuja . Tänään kulki meidän talomme yllä 9 vihollisen konetta. Oli onni etteivät pommeja pudottaneet. Varsussa nytkin juuri kuuluu kova jylinä. Paljon tuttuja on jo kaatunut sodassa. Jaakko sedän Eino kaatui, Antti Tuomela ja paljon muita joita olen nähnyt. Myöskin tänä päivänä nähtiin kuin ihme. Kun minä tulin päivälypsyltä säikähdin kovasti kun taivaalla kulki 4 kullan näköistä niin kuin nuolia. Sitten ilmestyi vielä 5 nuolta. Ne kulkivat hyvin hiljaa lännestä itään. Liekkö olleet vihollisen ei ole vielä mitään tietoa siitä.

Nyt jo tiedämme mitä ne kultaist olivat. Ne olivat vihollisen lentokoneita. Jotka pommittivat ja kartoittivat seutuja. Meilläkin oli vaara lähellä var-

Aunen päiväkirja vuosilta 1937-1948.

Se on kirjoitettua puhetta: välimerkitys on mitä sattuu, oikeinkirjoitus, isot kirjaimet ja yhdyssanat horjahtelevat, toistoa, murretta ja mielisanoja on yltä kyllin. Mitään ei ole muuteltu eikä korjailtu. Piikuntarkka oikeakielisuus on kuitenkin sivuseikka: kun Aunen rytmiin tottuu, lukeminen ei ole vaikeaa. Lue niin kuin kuuntelisit puhetta. Anna mennä, älä välitä pienistä.

www.bod.fi